

перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці. У ч. 3 ст. 368 КК законодавець не конкретизує форми погроз, які висловлюються потерпілому при вимаганні. Тому, якщо вимагання неправомірної вигоди, передбачене ч. 3 ст. 368 КК буде супроводжуватися формами погроз, які передбачені в ст. 189 КК, то дії службової особи необхідно додатково кваліфікувати за ст. 189 КК.

Отже, наявність пропозиції, обіцянки в статтях 368, 354 КК є недоречними, тому що охоплюється положеннями Загальної частини КК України і ці формулювання необхідно виключити з диспозиції перелічених статей, що сприятиме підвищенню ефективності застосування кримінально-правових норм та запобіганню і протидії корупції в Україні.

Список використаних джерел

1. Запотоцький А.П., Шармар О.М. Проблемні питання кримінальної відповідальності за корупційні злочини. Юридична наука. №1. 2016. С. 85–92.
2. Дудоров О.О. Проблеми кваліфікації злочину, передбаченого статтею 368 Кримінального кодексу України. Проблеми теорії та практики застосування законодавства №1. 2016. С. 80–98. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Vlduvs_2016_1_11.pdf.

Шведова Ганна Леонідівна,

доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету, кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВАВА ПРОТИДІЯ ПОСЯГАННЯМ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Науковці та практики вважають, що організована злочинність в Україні трансформувалась в значну силу зі складною системою корумпованих зв'язків. Корупція як невід'ємна складова інфраструктури організованої злочинності виявляється, насамперед, у сфері економіки.

Ряд корупційних ризиків становлять суттєву загрозу економічній безпеці держави. Зокрема, неузгодженість, а інколи і відсутність процедури скасування процесів адміністрування та ліквідації банків, створюють безпосередню загрозу стабільності цієї сфери в державі.

Масштаби поширення корупції залишаються найбільшою загрозою для соціально-економічного розвитку і безпеки України. Однією з найбільш корумпованих сфер стратегічної економічної діяльності в Україні визнається містобудування. Внаслідок швидкої окупності інвестицій явище корупції у сфері містобудівної діяльності протягом останніх років набуло злочинних масштабів.

Серед причин поширеності корупції виділяють ряд кризових економічних явищ, коли в умовах спаду обсягів виробництва дедалі більше підприємств, юридичних і фізичних осіб вимушені брати кредити, дотації. За таких обставин збільшується кількість звернень до чиновників відповідних міністерств і відомств, внаслідок чого корупція стає всеосяжною. Також до причин відносять тінізацію економіки, яка підриває засади державності, функціонування державного апарату, оскільки однією з умов її наявності є поширеність підкупу працівників державних органів.

Нецільове використання бюджетних коштів як корупційне кримінальне правопорушення та явище соціальної дійсності набуло сьогодні таких загрозливих масштабів, що визнано загрозою національній, в тому числі економічній безпеці держави [1, с. 521]. Негативні соціальні наслідки та статистика лише підтверджують даний висновок.

Криміналізація посягання на ресурси бюджету України є соціально обумовленим наслідком життєдіяльності сучасного українського суспільства, що відповідає його потребам [2, с. 538]. Але непослідовність, відсутність системності та залишення поза увагою законодавцем інших суспільно небезпечних форм порушення бюджетного законодавства України є визначальними ознаками цього процесу [3, с. 119]. Відкритим залишається питання ефективності дії даної кримінально-правової норми, що обумовлює необхідність вивчення цього питання більш детально.

Згідно ст. 45 Кримінального кодексу України до корупційних кримінальних правопорушень відноситься злочин, передбачений ст. 210 «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення витратів бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням» [4]. Про необхідність оновлення теоретико-методологічної моделі протидії нецільовому використанню бюджетних коштів неодноразово наголошували різні автори, але концептуально визначити це питання досі не вдалося.

Підтримка національної банківської системи, зміцнення обороноздатності України, збільшення різного роду соціальних виплат вимагає додаткового виділення значних обсягів бюджетних коштів, від чого залежить належна реалізація соціальної, економічної, оборонної функції держави. З іншого боку, це створює додаткові можливості для зловживань та корупції.

На сучасному етапі оновлення кримінального законодавства встановлено більш жорсткі кримінальні і адміністративні санкції за корупційні дії службових осіб, посилено економічні санкції у вигляді штрафів, що було запропоновано ще у нормах Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, підписаної від імені України 27 січня 1999 року. Але при цьому слід мати на увазі, що чим ширше кримінальна відповідальність, тим більше підстав стати низькоефективною

Отже, належний захист від суспільно небезпечних посягань, пов'язаних із нецільовим використанням бюджетних коштів, є показником демократичного розвитку держави. А такі відомі заходи, як вдосконалення бюджетного, кримінального законодавства, посилення ролі інституту парламентського контролю за розподілом бюджетних коштів, необхідно застосовувати з урахуванням сучасних прогресивних технологій на основі культурологічної концепції протидії злочинності [5, с. 188].

Сучасна криміногенна ситуація в Україні – якісно новий феномен, як за масштабами злочинних виявів, так і за ступенем їх руйнівного впливу на життєдіяльність суспільства, об'єкти критичної інфраструктури, адже протягом останніх років відбулась трансформація організованої злочинності в нашій країні, використовуються нові технічні засоби для здійснення протиправної діяльності.

Серед пріоритетних заходів щодо протидії посяганням на економічну безпеку держави виділяють активну детінізацію економіки, що передбачає: виявлення та знешкодження економічного підґрунтя організованої злочинності в найбільш прибуткових стратегічних сферах (бюджетній, податковій, зовнішньо-економічній, кредитно-банківській); налагодження ефективного механізму повернення незаконно одержаних (виведених у тінь) коштів (активів).

Отже, належний захист від суспільно небезпечних посягань, пов'язаних із посяганням на економічну безпеку держави, є показником демократичного розвитку держави. А такі заходи, як вдосконалення бюджетного, кримінального законодавства, посилення ролі інституту парламентського контролю за розподілом бюджетних коштів, необхідно застосовувати з урахуванням сучасних прогресивних технологій на основі культурологічної концепції протидії злочинності.

Список використаних джерел

1. Олійник О. М. Превентивний вплив закону про кримінальну відповідальність на нецільове використання бюджетних коштів у збройних силах України / О. М. Олійник // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 9–10 жовт. 2014 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Х. : Право, 2014. С. 520–523.

2. Нікітін Д. Ю. Соціальна функція запобігання бюджетним злочинам: історичний аспект / Д. Ю. Нікітін // Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 жовт. 2016 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Х. : Право, 2016. С. 538–541.

3. Волинець Р. А. До питань криміналізації окремих форм порушення бюджетного законодавства України / Р. А. Волинець // Вісник Вищої ради юстиції. № 3 (11). 2012. С. 114–120.

4. Кримінальний кодекс України : зі змінами та доповненнями станом на 5 жовтня 2016 року / уклад. та підгот. В.І. Тютюгін. Х. : Право, 2016. 308 с.

5. Костенко О. М. Культура і закон у протидії злу / Олександр Миколайович Костенко. Київ: Атіка, 2008. 352 с.

Швець Дмитро Володимирович,
перший проректор Харківського
національного університету внутрішніх
справ, доктор юридичних наук, доцент

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

В національній системі протидії домашньому насильству особливе місце посідають положення щодо впровадження спеціальних заходів протидії в різних варіаціях. Законодавча регламентація цих спеціальних заходів протидії домашньому насильству створює передумову для з'ясування питання про їх розмежування та, як наслідок, про доцільність нормативного їх визначення в окремих галузях національного законодавства, принаймні у кримінальному та кримінальному процесуальному. З цією метою цілком виправданим є системний аналіз ст. 91-1 КК України та ст. 176–184, ч. 5 та 6 ст. 194 КПК України.

Ознаки спеціальних заходів протидії домашньому насильству як обмежувальних заходів кримінально-правового характеру, передбачених ст. 91-1 КК України. Обмежувальні заходи, передбачені ч. 1 ст. 91-1 КК України, на нашу думку, характеризуються тим, що:

1) підставою їх застосування є вчинення суспільно небезпечного діяння, що містить ознаки складу кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, а не складу іншого кримінального або адміністративного правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством;

2) метою їх застосування є забезпечення безпеки потерпілого від домашнього насильства та можливе його примирення з потерпілим від кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, а також попередження повторного вчинення такого кримінального правопорушення на стадії виконання ухваленого судом рішення;

3) кримінально-правові обмежувальні заходи можуть бути застосовані судом кримінальної юрисдикції на строк від одного до трьох місяців, а також за потреби можуть продовжуватися на інший визначений судом строк, але не більше ніж на 12 місяців;

4) такі обмежувальні заходи можуть бути застосовані виключно судом на стадії судового розгляду кримінального провадження під час ухвалення судом рішення про призначення покарання, звільнення від покарання (ст. 374 КПК України) або звільнення від кримінальної відповідальності (ст. 284–289 КПК України);